

תיאום ציפיות אישי וקבוצתי

- משך הפעילות: כ-40 דקות
- גודל קבוצה: כל גודל
- אין צורך בישיבת הכנה מראש

מבוא

פעילות זו חשובה בשלב הראשוני של היווצרות קבוצה – שלב ההשתייכות. בשלב זה הפרטים מתחילים תהליך של השתייכות לקבוצה, מעבר מזהות של יחיד לזהות של קבוצה. שלב זה מאופיין בשאיפת הפרטים להיות דומים זה לזה ולטשטש את ייחודיותם (MacKenzie, 1994), ומלווה בדיון בנושאים של אמון, גבולות, ביטחון, תפיסת מקום וחשש מחשיפה. בשלב זה יש סכנה שהקבוצה לא תפתח נורמות פנימיות, תמשיך להישען על נורמות חיצוניות, ותבטא התנגדות. כדי לקדם התפתחות של קבוצה אפקטיבית על המנחה לתמוך בפיתוח נורמות מצופות אשר יבהירו וישמרו על גבולות ה-setting. זוהי מטרתה של פעילות זו.

שלבים

1. **הכנה** – ציירו על הלוח טבלה שבה שלוש עמודות והכתורות הבאות: ציפיות מהקהילה, ציפיות מהמנחים, ציפיות מחברכים לקהילה. הכינו חבילת דבקים וכלי כתיבה.
2. **חלוקה** – חלקו את המשתתפים לקבוצות בנות שלושה עד ארבעה משתתפים.
3. **הסבירו את הפעילות:**
 - שלב ראשון (המנחה מסביר למשתתפים): יש לכם זמן מוגדר (חמש דקות) לרשום את הציפיות שלכם מההשתתפות בתוכנית על גבי טופס תיאום ציפיות (נמצא בצד השני של מערך הפעילות). התייחסו לארבעה סוגי ציפיות: מעצמכם, מהתוכנית, מהמנחים ומחברכים לקהילה. נסו לציין ארבע עד חמש ציפיות מכל סוג. בחרו שתי ציפיות מכל סוג, מלבד הציפיות מעצמכם, אשר נראות לכם הכי חשובות, ואפשריות למימוש.
 - שלב שני (המנחה מסביר למשתתפים): לרשותכם 20 דקות. תחילה – בחרו נציג מטעמכם אשר יהיה אחראי לכך שהקבוצה תעמוד ביעדים בזמן הנתון. על כל חבר בקבוצה להציג בפני הקבוצה את שתי הציפיות שבחר בשלב א'. בחרו ביחד שתי ציפיות מכל סוג, אשר ייצגו את הקבוצה שלכם. את הציפיות המוסכמות כתבו על דבקים (כל ציפייה על פתקית נפרדת). עם תום הדיון הצמידו את הדבקים לאזור המתאים בלוח.
4. **רפלקציה** (המנחה שואל את המשתתפים): תארו מה קרה אצלכם בקבוצה. האם כולם הספיקו לדבר? אם לא, למה לא? אם כן, מה עזר לכך?

מקורות

Mackenzie, K. R. (1994). Group development. In A. Fuhriman & G. M. Burlingame (Eds.), *Handbook of group psychotherapy* (pp. 223-268). New York: John Wiley.

טופס תיאום ציפיות

במסגרת השתתפותך בפורום למובילי ולמפתחי קהילות מקצועיות לומדות:

מהן הציפיות שלך מעצמך?

מהן הציפיות שלך מבחינה לימודית?

מהן הציפיות שלך מהמנחים? (סוג הובלה, הנחיה וכד').

מהן הציפיות שלך מחבריך לקהילה (מבחינה חברתית, ערכית).

תיאום ציפיות קהילתי וקביעת הסכם פעולה

פעילות המשך לשלב א'. אפשר לקיים אותה באותו מפגש ברצף, או בשני מפגשים. עוקבים.

• משך הפעילות: כ-40 דקות

• גודל קבוצה: כל גודל

מבוא

כאשר קבוצה עובדת יחד ומתמודדת מול בעיות לאורך זמן, היא בונה בהדרגה נורמות התנהגות שאינן מדוברות. חלק מהנורמות אינן מבוטאות בקול, אולם מעצימות או מחלישות חברי קבוצה. בדרך כלל לטובת חברי קבוצה בעלי מעמד גבוה, גם אם הוא המיעוט. הנורמות מעצבות את חיי הקבוצה ומגדירות את בריאותה וסיכויי הצליח בטווח הרחוק. בקבוצה שלנו, המוגדרת כקהילה, חשוב שנקבע נורמות מפורשות ומוסכמות, שמטרתן להימנע מהבעיות המתעוררות כאשר נורמות לא מדוברות מפריעות לשיתוף הפעולה והאמון בקבוצה. בפעילות זו נהפוך את הציפיות שהגדרתם בשלב הקודם לנורמות התנהגות מוסכמות ונאמץ הסכם פעולה שילווה את מפגשי הקהילה שלנו.

שלבים

- הכנה:** הכינו רשימת ציפיות של המנחים מחברי הקבוצה. סדרו את הציפיות שהודבקו על הלוח, בפעילות הקודמת, כך שציפיות שחוזרות על עצמן יוצמדו ותקבל רשימת ציפיות שאין בה חזרות.
- הצגה:** הציגו את רשימת הציפיות שלכם מהקהילה והדביקו על הלוח. קראו בקול את רשימת הציפיות המשותפת. מנחים שימו לב: חשוב מאד שאם לא עלתה הציפייה לתחושה בטוחה בעת שיתוף דברים חושפניים על ידי המשתתפים, תוסיפו ציפייה זו. בכתיבת הנורמות ציפייה זו תדרוש את הכנסת הנורמה הבאה: "יש לשמור על סודיות וחסינות".
- שאלו את חברי הקהילה:** מהי נורמה? קראו את ההגדרה של נורמה:
• "הנחה של חברי הקבוצה לגבי דרך התנהגות "ניכונה" ו/או דרך התנהגות "לא מקובלת" בעבודה המשותפת". (לדוגמה: יש להיות ממוקדים בנושא, יש להתחלק בזמן הדיבור באופן הוגן וצודק)
- שאלו את חברי הקהילה:** מה הנורמות הנדרשות מהקהילה כדי שציפיות אלו יתממשו (שימו לב – לא לקשר את כל הציפיות לנורמות; ייתכן שיהיו ציפיות שאין נורמות אשר תומכות בהן). על הלוח הכינו רשימת נורמות.
- בירור הבנה והתנגדויות:** בררו עם המשתתפים אם הם מבינים את הנורמות, ושאלו אם יש למי מהם התנגדות ספציפית לנורמה אחת או יותר. בררו גם אם יש נורמות נוספות שהיו רוצים לצרף לרשימה.
- הצבעה:** בחרו עם המשתתפים עד שבע נורמות שיהיו המצע להסכם הפעולה של הקבוצה.
- רפלקציה (10 דקות):** איך הרגשתם בפעילות תיאום הציפיות על שני שלביה? איך תרמה הפעילות לתחושתכם כמשתתפים בתוכנית התפתחות מקצועית זו?
- נהלו שיחה על החשיבות שבקביעת הנורמות במשותף.**